

מילואים הלכות שבת סימן שעב

המשך מעמוד הקודם

(102) ובאופן שיש חשש שעל ידי שעמוד בפניה יחמיענו מגובה עשרה טפחים על פני רוחב עשר אמות, כתב החזו"א (א"ח סי' צח ס"ק א) שאסור לעמוד בפניה, שהרי צריך לשמור שלא תפחת המחיצה, משום שחוששים שמא יבוא לטלטל לאחר שתפתח.

[משנ"ב ס"ק קמ]

אפילו בחל אסור וכו' (103).

(104) וליקח עץ ואבן מהמחיצות שסביבות העיר ביום חול, כתב החזו"א (א"ח סי' צח ס"ק ג) שלפי דברי הראש אסור, אם לא שרעתו לסתור את כל המחיצה. וכתב שלמעשה אין אנו נוהגים בזה.

תכן בשבת ואחר כך מטלטל בשבת, חוששים שמא יבוא לטלטל גם בשבת הבאה, אבל בחול מותר לו ליקח מהתבן ואין חוששים שיתמעט ויבוא לטלטל בשבת הבאה, משום שבודאי יבדוק קודם שבת אם המחיצה כשרה.

(101) ולטעם זה כתב רש"י (עירובין עט, א, ד"ה כיון דאיכא, בפירוש השני) וכן הביא הב"י, שרק התבן שמעשרה טפחים ולמטה אסור, אבל מעשרה ולמעלה שאין בו צורך למחיצה, לא הקצתו למחיצה ומותר. והחזו"א (שם ס"ק א) הוסיף לחדש, שגם התבן עד שיעיר י אמות לרוחב המחיצה אינו מוקצה, מאחר שעד י אמות פתח הוא ולא פירצה.

[משנ"ב ס"ק קלט]

והתם לא תישנין לדלקא נחמט מעשה (102).

הלכות שבת סימן שעב שעג

המשך מעמוד רמג

מזוית לוויית, לבין אם הוא מונח באלכסון מאמצעו לאמצעו, אלא כל שהנכר עומד באלכסון אינו נחשב פתח, משום שאין דרך להלך כך. ומכל מקום הסתפק באופן שהגזירות בולטות זו כנגד זו כזה (105), והעמיד את הנסר באלכסון של ג' טפחים, שבוה כיון שאפשר לתקנו ולהעמידו ישר, יתכן שנחשב לפתח בר קיימא.

הלכות שבת סימן שעד

המשך מעמוד רמד

(עירובין פט, ב ד"ה ושמאל), שגם אם יש בליטה על גבי הגגות ואין המחיצות התחתונות ניכרות, מימ אם מחיצות הבית עורפות למעלה אפילו בפחות מעשרה, נחשב במחיצות הניכרות.

(20) והחזו"א (א"ח סי' קה ס"ק ב) הביא בשם הרשב"א, שאם בני הגג הגדול עשו מחיצה על הגג שלהם ובני הקטן לא עשו, מותר לבני הגג הגדול לטלטל גם בגג הקטן (וכדעת רב יוסף בעירובין פט, ב), וכן כתבו הרמב"א והמאירי שם. ודעת הבית מאיר (בס"ד) שלהלכה לא קיימא לן כדעה זו (וראה בשו"ת הלכות (ס"ח) מה שכתב בדעת המשגיב).

[משנ"ב ס"ק נג]

שכל גג הקטן היה כקנן נגד גג הגדול הסמוך לו (106).

(21) ואף אם הגגות אינם מחוברים ממש זה לזה, כתב בשו"ת אבני נזר (א"ח סי' רעב אות א) שכל שהמרחק ביניהם הוא פחות מארבעה טפחים אין אומרים גוד אסיק, משום שמחיצה צריכה להיות סמוכה לחלל ארבעה טפחים, וכשהמרחק בין הגגות פחות מארבעה טפחים, המחיצה אינה רואה חלל ארבעה ואין עליה שם מחיצה, ולא שייך לומר גוד אסיק. (ואולם, ראה במה שהובא לעיל סי' שעב ס"ק קט מהשערי ציון).

[משנ"ב ס"ק טז]

נקצין לה שיער כחל מקצין ומקצין (107).

(17) ואם אורך הגיפופים יותר מארבע אמות, כתב החזו"א (א"ח סי' פח ס"ק יא) שנוקטים להלכה כדעת הראשונים שאינם מתירים מדין נראה מבחוץ (שאף על פי שמתירים את הגדולה, משום שנראה מבפנים מועיל הוא גם ביותר מזה אמות, אין אומרים שיועיל מדין מיעוט לקטנה), והקטנה אסורה אף אם כותליה אינם נכנסים לגדולה (וראה עוד בענין זה לעיל סי' שנח ס"ק צו).

[משנ"ב ס"ק כא]

ונקט לשון 'נפרץ' א"י הפע"ף (108).

(18) ולדבריו מדויק היטב לשון המשנה (עירובין צב, א) שהביאה ברישא את דין גג, ולא הזכירה בדין זה לשון נפרצה אלא יג גדול סמוך לקטן, הגדול מותר והקטן אסור, ובסיפא כשהביאה המשנה את דין חצר, לשון המשנה הוא יחצר גדולה שנפרצה לקטנה.

[שעה"צ ס"ק טו]

וכמו שכתבו א"ת מפרשים (באור המשנה) (109) וכו', קא נש צליצבו מלמלה קחיצה (110).

(19) כן פירש הרמב"ם בפירוש המשנה. פירוש אחר כתב הרמב"א

הלכות שבת סימן שער רמד באר הגולה

לזו לא: ב' היתה כהל בין שתי תצורות וערכה כל אחת לעצמה *ונפרץ הכהל בשבת, מתירים לטלטל כל השבת (ז) כל אחד בתצור (ח) ואפלו כלי הבית. (ט) אבל חצר שנפרצה בשבת לרשות הרבים או לפרמלית, אסור: ג' יחצר קטנה (י) שנפרצה לקדש שבת (יא) במלואה לגדולה (יב) ואין בפרצה יותר מעשר אמות, (יג) גדולה מתרת (יד) להוציא כלים ששבתו בפית לחצרה (טו) אם ערכה לעצמה, (טז) וקטנה אסורה להוציא כלים ששבתו בפית לחצרה אלא אם כן ערכה (יז) וחינו ק'שנכנסין פתלי קטנה לגדולה, *ויכשכחלי קטנה (יח) מפלגים שלשה טפחים מכלי ארץ הגדולה, (יט) דאם לא-כן היתה קטנה נתרת על-ידי גיראה מבחוץ ושהו מבפנים: ד' (כ) גג קטן (כא) *שנפרץ (כב) קדש שבת (כג) יבמלואו לגג גדול, (כד) *קטן אסור להעלות עליו כלים (כה) ששבתו בבית, (כו) וגדול מתרת ואשר הנקיה של כחלי הקטנה נכנסין לקני כחלי ארץ הגדולה מן טענה שם ג' שם פתח ושיי * (כן הוא בשער וכן הובא בסור)

באור הלכה

ערב דרך הפתח ונסתם בשבת, פרש רש"י כגון שנפלה מפלה כגדול, וזה הלא כנראה ע"י ר' הלפכא⁽¹⁾, ואפלו הכי לא החרק רק ששבתם בשבת גיראה ומשום דכיון ששבתו כל הערובי-תצורות וכו'ן שחבר חסר חל לא נקנסם מבעד יום, ועל כרחם דלא הולק השלש-תצורות אף בשעור לפתח אלא בשעור לשנה ומשום דהעורב כבר חל בשבת ראשונה ולכן מהני אף בשבתם אחר-כך, ולא משעבד לשבת אחת דצדן לא כל העורב כלל פעם אחת בבית-השמשות, ובפרט דעקר הדין אינו בחר ובחל, אם כן הו' דלא להוסיף עלה, ומה שכתב בגמט'אדם דיש נסח אחר בתוספת דגם לשנינו, באור נוצע שם גס'ין 'לשנה' וכן 'ראש': * ונפרץ הכהל בשבת, הינו במלואו או ביוקר מעשר אמות: * לפרמלית, אסור, עין בבית-יוסף שכתב דהינו ששבתו לטלטל בתוך החצר יותר מארבע אמות, אבל בתוך ארבע אמות מתר אפלו לטלטל ממש לכרמלית דהוא נמי בכרמלית דמקא, ובגמ' דאבדקס מסתפק בזה, דאפשר דאף-על-פי-כן שם חצר עליו⁽²⁾, והנה בתוספת-שבת הביא ראיה מתוספות שבת דף ט דמס'י, וכן הביא בחי'ושי רבי עקיבא איגר, ובספר נהר שלום הביא דאבדקס-הקדוש, שער קרשיות דין א, איסא בהקדא לאסור, וכן בתוספת-שבת הנ"ל הובית מרש"י דף כד לאסור, צ"ע שם, ועל כן נראה שאין להקל: * וקטנה אסורה, דנפרצה במלואה, הפלל, מילואה נקרא היכא דלית לה פס ארבעה בחצר או פס משהו מקאן ומקאן נא' טכח לרעה אחת נקרא 'מלואה' ואסור אם נפרץ למקום האסור, ואם נפרץ לחצר צריך ערב אחר לשבתם, ואם הפדעה יותר מעשר אמות הוי פרצה גס'ין [ואסור נפמיג]: * וכשכחלי קטנה מפלגים שלשה טפחים וכו', לאו דוקא, דאף כהל אחד סגי והגר"א, ורצה לומר, דאף אם הנה רק פתל אחד מפלג שלשה טפחים והשני הנה פחות מזה נס'ין אסור, דמה שכתב שפאטר לבדו נצד אחד, כיון דוקא פס משהו מקאן ומקאן או פס נסח ארבעה טפחים נצד אחר: * שנפרץ קדש שבת במלואו, כא דלא משגיג גג קטן בגופו גג

משנה ברורה

הראשונה, בן כתבו האחרונים: ב' (ז) כל אחד בתצור, דאף רכל חצר נפרץ עמה לרשות אחרת, שאין משגיגין אחד וקני נפרץ למקום האסור לו, מכל מקום כיון שבית-השמשות הנה מתר, הפד לכל השבת⁽¹⁾: (ח) ואפלו כלי הבית, דאלו כלי החצר מפר לטלטל אף מתצר לחצר גם בשנפרץ, רכל התצורות לרשות אחת, וכדלעיל ברש סימן שעב: (ט) אבל וכו' לפרמלית אסור⁽²⁾, בזה לא אמרין כיון שהתרה התרה כמו דאמרין מעקרא, ושם לא נפרץ אלא לקצר שהוא לרשות-הפחד כמוהו⁽³⁾, ואין ביניהם אלא שנה הוא של חדר זה וזה הוא של אחר, אבל זה שנפרץ לרשות אחרת ממש, לא אמרין בה הואיל והתרה התרה, ועין בבארי הלכה: ג' (י) שנפרצה קדש שבת, דאלו בשבת אמרין (ט) כיון שהתרה התרה: (יא) במלואה לגדולה, רוצה לומר, שהיו סמוכין זה לזה וכתל מפסיק ביניהם ונפרץ כל הכהל הנה: (יב) ואין בפרצה יותר מעשר אמות, דאלו יותר מעשרה (י) לא עיף לומר דקטנה היא כפתוחה של גדולה, דסתמא יותר מעשר אמות לא עבדי אינשי: (יג) גדולה מתרת וכו', ואין הקטנה אוסרת עליה, דהא הגדולה נש' לה נפשיה, ומקום פרצת הכהל של הקטנה (יד) הוי היא כפתוחה: (יד) להוציא כלים ששבתו בבית וכו', דאלו כלים ששבתו בחצר מתר לכמהלה להוציא אף לחצר אחרת, אפלו כשלא ערכו יחד: (טו) אם ערכה לעצמה, אבל אם לא ערכה, אף היא אסורה: (טז) וקטנה אסורה וכו', דהרי פתל שלה נפרצה במלואה לגדולה, שהיא מקום האסור לה: (יז) וחינו וכו', רוצה לומר, אימתי הקטנה אסורה, בשכחליה נכנסין ובולטין לתוך הגדולה (יח) בששים ושלש אמות⁽⁴⁾, בזה⁽⁵⁾: (יח) מפלגים שלשה טפחים, וקא דבצינן שלשה טפחים, דאי לא הוי נכנסין ובולטין לתוך הגדולה וכו' כאלו לא הנה מפלג כלל⁽⁶⁾: (יט) דאם לא-כן היתה קטנה נתרת וכו', רוצה לומר, דאם לא הוי נכנסין ובולטין פתלי קטנה לתוך הגדולה, היתה גם קטנה מתרת, (יג) דאף-על-גב דשנה מבפנים, שהעומד בתוכה רואה כל כחלי ארפה שוק, שאין שם מפתל דחכה לפאותיה כלום והוי הפרצה בכל מלואה, הרי מבחוץ בתוך הגדולה נראין לה שיוני כהל מקאן ומקאן⁽⁷⁾ ונהני, אותו ערך שהגדולה עורפת על הקטנה ונתרת בהם, תשתרי גם הקטנה, מה שאין בן כשבולטין פתלי קטנה לתוך הגדולה, נכר שאותן שיוני כהל של הגדולה העומדין מאחורי פרצת הקטנה אין שיעף לה: ד' (כ) גג קטן וכו', אבל אם שני הגגין (יד) שוין, אוסרין זה על זה אפלו אם אינם יותר מעשר אמות, דהרי נפרצו במלואן זה לזה: (כא) שנפרץ וכו', לאו דוקא, והפננה, שהיה פתח לגג הפתח לו, דבגג (טו) לא אררי בשניהו ממהלה מחיצה, ונקט לשון 'נפרץ' אידי דסעיף⁽⁸⁾: (כב) קדש שבת, דאי בשבת, אמרין כיון שהתרה התרה, ובחל: (כג) במלואו לגג גדול, הינו שכל גג הקטן הנה מכני נגד גג הגדול הסמוך לו⁽⁹⁾, ומיורי נמי שלא ערכו בעליהם יחד, וגם שאין גג הקטן מחוץ יותר מעשר אמות, ובחל דסעיף ג: (כד) קטן אסור להעלות עליו כלים (כה) ששבתו בבית, דאלו (טו) כלים ששבתו על הגג מתר לטלטלם אפלו לגג חבוי בלי ערוב קלל, ובחל בסימן שעב סעיף א: (כו) וגדול מתרת, להוציא כלי הבית על

שער הציץ

(ט) בית-יוסף: (י) פוסקים: (יא) משנה: (יב) רש"י דף ט: (יג) הכל במכר שם: (יד) פשוט: (טו) בן משמע מרש"י וגם רש"י העמיק, ובדאי סבור שכתב לשון 'שנפרץ' לא יחלק עליו, ובעל-פירוש צריך לפרש בן דברי השלח-רש"י, דאי מירי פשוט לגג הגדול מחיצות וגם להקטן הנה מחיצות אלא שנפרץ לו במלואו, וכמו שכתבו אלה מקדשים בבאור הטענה⁽¹⁾, אס'ין מהו זה ששים השלח-רש"י: אבל אם אינם נדרות וכו' הוי כקטלית, קא יש עליהו מלמלה מחיצות⁽²⁾, וכן הגר"י שכתבתי האין שיש לגג הגדול מחיצות, שבת בפרט דכנה אפלו אם אינם נדרות נמי נהניא, וכן שבת בספר בית-מאיר, וצ"ע בעצמם מרדכי שהתאריך בזה: (טז) בן מייב מרש"י:

עזרים: (1) (2)

הלכות שבת כימן שער שעה

סוהא ושיהיו (כו) מחיצות הבית נפרות למי שעומד על הגג, אכל אם אינם נפרות, כגון (כח) שהגג בולט עליהם, הוי כמלית, "אלא אם-בן (נט) פחות לו מבית חלון ארבע על ארבע:

ס שם בנפלא אלפא
דב ע כ כב
הראש שם

שעה מה הם הדברים השונים בהצר שאינם אוסרים, וכו' ד' סעיפים:

א *מרפסתו, שהוא דרך לעליות הפתוחים לה, ועומדת בהצר ועולים לה בסלם ובני העליות יורדים ממנה להצר ועיכורים לרשות הרבים, (א) אינם אוסרים על בני החצר, דסלם תורת פתח עליו, והוי כשתי חצרות ופתח ביניהם, שאם רצו מערכים יחד ואם רצו כל אחד מערב (ב) לעצמו, (ג) ובלבד שיצרכו כל בני מרפסת לעצמן כדי שתהא רגל המטרת במקומה: **ב** אם לא ערכו יחד *ויש בהצר חל אי עמיד גשהא משתף (ד) בין שניהם, (ה) אם (ו) אינם גבוהים עשרה טפחים, יתרי אלו נהשכים בין החצר ובין המרפסת (ז) ושניהם אסורים להוציא שם כלים שבבתי, ואם הם גבוהים מרפסות החצר עשרה טפחים (ח) (וכתוף עשרה למרפסת) (טו) יתכן בתוך ארבעה טפחים למרפסת, בני מרפסת מפרים, לפי (ט) שתשמישו (להם) בנחת מלבני החצר: ואם הוי רחוקים מהמרפסת ארבעה טפחים או יותר, (י) אף-על-פי שגבוהים עשרה (מן החצר) (יא) ותוף עשרה

א וסור מחבר רשי
גמורין בפעם
רמקן ב משנה שם
פ"ג א טור ד שם
במקרא סיד וכו
ה מרפסות וכו
סמ"ד פסק ד
מהלכות פסחים ו שם
במשנה פ"ד ו שם

באר הלכה

גדול משום נראה מבחוץ ושהו מבפנים וכלעיל דסעיף ג, דהלא לענן גג גדול אמרין גוד אסיק מחיצתא ותר כאלו יש לו גופים, ואסור ליתני דבר זה עם לבני קטן? יש לומר, דכי אמרין גוד אסיק, לגבי גג הגדול עצמו, אבל לא להתיר הגג קטן גופו (גדול) (ורמב"א, ובהו וסמלך קשית סדריה, והובא בחדושי דבי עקבא איתר):
* ויש בהצר חל או עמוד, מדי שהוא רחב ארבעה על ארבעה, דאי לא הכי הוי מקום פסור וכל לאסר ולקבא, וכלעיל בסימן שעב סעיף ה.
ואסור לטלטל (כ) כל אחד שאין לו שום מחיצות אפלו כלים ששבתו על הגג כי אם בתוף ארבע אמות: (כח) שהגג בולט, דוקא בשבולט ארבעה טפחים, אבל אם אין בולט ארבעה טפחים הוי כמחיצות נפרות ומגוראכיהם ואלה רבה, ועין כמה שכתבנו לעיל בסימן שמה סעיף טז בבאר הלכות: (כט) פתח לו וכו', דמשמשין בו, ונקשב כל הגג (יט) כחצר רשות הרבים, ומכל מקום לא מהני זה (כ) אלא להתיר להשתמש על גג כלים ששבתו בתוכו, דיש עליו עליויות שם רשות הרבים, אבל להעלות עליו כלים ששבתו בבית אסור (כ) כליזמן שלא ערכו יחד בין שאין המחיצות נפרות עליו:

א (א) אינן אוסרין על בני החצר, כשלא ערכו יחד, אלא בני העליות לעצמן ובני החצר לעצמן: ולא הוי כחצר אחד שערב בני העדה לעצמן ובני העדה לעצמן דאסרי אהדרי, אלא הוי כשתי חצרות, ומדי כשהמרפסת גבוה עשרה טפחים מן החצר, דאי לא תהא גבוה עשרה טפחים הוי לה עם החצר כחצר אחת [אחרונים]: (ב) לעצמו, רוצה לומר, ומסר לטלטל אפלו עלי הפיה להצר וכן כלי עליה למרפסת, אבל (ג) כלי הבית למרפסת או כלי עליה להצר אסור בין שלא ערכו יחד: (ג) ובלבד שיצרכו (כו), רוצה לומר, דאם לא ערכו בקר עצמן ודא אסורה במקומה, אסרת גסרן על החצר לטלטל בתוכה מבלי הבית, דמרפסת כיון שאין לו דרך אחד לרשות הרבים כי אם על-ידי חצר הוי לה כחצר זה לפרים מה שאין לו דרך אחר כי אם על-ידי חצר החיצונה, דקומא לי לקמן בסימן שעב דאם בני חצר הפנימי לא ערכו לעצמן, דהוי לה רגל האסורה במקומה, אסרין על החיצונה: **ב** (ד) בין שניהם, דאם הוא על אחד מהם, הוי הוא כרשותא דחד ואינם אוסרים עליו (ז) בקל גוני: (ה) אם וכו', דכל שלאחד תשמישו בנחת (הניו בקל) ילשני בקשה, לא מקרי רק רשות לאוהו שתשמישו בנחת ואין השני יכול לאסר עליו: אבל אם שניהם שוים, הן שהוא לשניהם בקל להשתמש על אותו מקום הן בקשה, שני לשניהם, יממלא אסורים זה על זה להוציא לאותו מקום מבלי הבית כיון שלא ערכו יחד, ואיזה מקרי בנחת ואיזה בקשה - מתבאר בגמרא, דכל שצריך להשתמש וריקה, דהניו שהתל או העמיד גבוה ממנו עשרה טפחים צריך לזרק שם, או שצריך לשלול, דהניו שהמקום הדוא נמוך ממנו עשרה טפחים וקשור להשתמש עליו צריך לשלול ולהורידו לשם, כל זה מקרי קשה, ואם הוא פחות מעשרה טפחים, הן בנריקה והן בשלשול מקרי בנחת: ולפעמים מקרי קשה אפלו אם הוא פחות מעשרה טפחים, כגון שאותו עמוד או התל מסלג ברחוק מקום ממנו ארבעה טפחים וצריך לזרק בארץ: (ו) אינם גבוהים עשרה טפחים, מן הארץ, וגם מן המרפסת שלמעלה מהם אין נמוך ממנה עשרה טפחים, דאז נוח לשניהם להשתמש שם ולכן אסורים זה על זה, (ג) דאם הנה נמוך מן המרפסת עשרה טפחים או הוי נותנים אותו לבני החצר, דהם שתשמישו בנחת ולבני המרפסת (הניו אנשי העדה שפתיים נפתחים להמרפסת ואסרפת פתחיהם עזה לה) בקשה: (ז) ושניהם אסורים וכו', דוקא כשהנה התל והעמוד סמוך להמרפסת בתוך ארבעה טפחים, (ז) דאם הוי רחוקים ממנו ארבעה טפחים, אסרין שתשמישו המרפסת עליו בקשה והחצר בנחת ונותנים אותו לבני החצר: (ח) ובתוף עשרה למרפסת, דאם הנה מרתק עשרה גס מרפסתו, הנה לשניהם בקשה ויר שניהן שוין בו לאסר זה על זה: (ט) שתשמישו להם בנחת, שהם לה בתוף עשרה טפחים וגם אינם מפלגים ממנה: (י) אף-על-פי שגבוהים וכו' ותרף עשרה למרפסת, רוצה לומר, ואם-כן הנה שני למרפסת, ובמ' שבת מתחלה, אפלו הכי כיון שפולגין משה ארבעה טפחים, ובשרוצים בני מרפסת להשתמש שם הוי רק על-ידי וריקה, מקרי שתשמישו גסרן בקשה, זה מחמת גבוה זה מחמת רחוק: (יא) ותוף עשרה למרפסת, ואם הוי נמוכים עשרה טפחים גס מהמרפסת,

שער הצינ

(פ) רש"י: (יח) רש"י: (יט) הרא"ש: (כ) הגר"י: וטעמו, דכיון דאין מחיצות נפרות ולא שני פתח לומר גוד אסיק אף שהוא רשות הרבים עזר הסלון, מכל מקום תרי אין נפחים להגדולה, עין שם. (כ) דאלו כלי החצר למרפסת מבר לטלטל אפלו לא ערכו כלל לא זה ולא זה, דכיון דהצרות ומרפסת רשות אחת הן (כ"א): (ג) אפלו אם לו בקשה ולהשני בנחת: (ג) מן אברהם ותוספתא שבת ואמרמרמך, וכן מוכח סעיף ד, דלא כט"ז: (ד) מן אברהם בשם השור, וכתב שאפשר שגם דעת הרמב"ם כן, והעתיקו האלה רבה והביא סיוע מדברי רבנו יצחק, וכן פתחו תוספתא ורמב"ם:

הלבנות שבת סימן שעד שעה

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה שופרין]

אבל לא להקטין קטן בגופו גדול (27).

(27) ולדעת הראשונים, שמדובר שהיו על הגג מחיצות נראה שעה"צ ס"ק טו, ביאר הריטב"א (עירובין צב, א, ד"ה והא) שמדובר שבותלי הגג הקטן נכנסים לתוך הגג הגדול, ולכך אין הגג הקטן נותר משום נראה מבחוץ [ודומה ממש לחצר].

סימן שעה

מה הם הדברים השוויים בחצר שאינם אוסרים

[שורע ס"א]

קפסטה.

(1) הקדמה

שוני בעירובין (פג, ב): "אנשי חצר ואנשי מרפסת שעברו ולא עירבו, כל שגובה י' טפחים למרפסת, פחות מכאן לחצר". ובביאור המושג 'מרפסת', כתב רש"י שם (ד"ה ה"ג) שבנו עליה על הבתים שבחצר ובה עוד מקומות דיוורים, ופתחי הרבה עליות היו פתוחים למרפסת

ארוכה, ולמרפסת זו מחובר טולס שעומד בחצר למטה, וממנו עלו למרפסת ולעליות שפתוחות אליה כו"א.

בסימן זה נבאר כמה דינים הנגעים למרפסת זו, א. שהחצר והמרפסת נחשבים כשתי חצרות, ולסולסל יש דין פתח שבין החצר למרפסת, וכיון

שהמעבר לעליות הוא דרך החצר, יש אופנים שהדיוורים שבמרפסת אוסרים על בני החצר, ב. כשלא עירבו בני החצר ובני העליות יחדיו, ויש מקום משותף שמשמש לשניהם, פעמים שיש עדיפות לבני אחת מהם יותר מהשני, ונחשב שמקום זה עומד לעיושה והחצר השניה אינה אוסרת עליה, ופעמים ששתייהן אוסרות זו על זו.

[משנ"ב ס"ק ג]

וכלבד שיערבו וכו"ש.

(2) כוונת השורע [וכן דעת המשנ"ב], שכיון שהמעבר לעליות הוא רק דרך החצר, ולכולם יש דין פתח מהחצר למרפסת, לכן אם בני העליות לא עירבו בינם לבין עצמם, שאסור להוציא כלים ששבתו בעליות למרפסת המשותפת להם, הרי הם נחשבים לרגל האסורה במקומה שאוסרת על החיצונית [פרטי דין זה יתבאר בשורע לקמן סי' שעד סי"ב], ולכך הם אוסרים על בני החצר.

והקשה החזו"א (אורח סי' צו ס"ק יח, וסי' קב ס"ק ב), שבגמרא (עירובין ס, א) מבואר שלדעות שלסולסל יש דין פתח ולא מחיצה, או באופן שהסולסל פחות מעשרה טפחים שלדעת הכל אין דינו כמחיצה, גם אם עירבו בני המרפסת לעצמם ולא עירבו עם בני החצר הרי הם אוסרים על בני החצר, אף על פי שלחלכה רגל המותרת במקומה אינה אוסרת בחצר השניה שאינו מקומה. ובטעם הדבר כתב הריטב"א (שם), משום המשך במילואים עמוד 27

[משנ"ב ס"ק כז]

וכאלו מקף מחיצות למעלה סביב הגג, וכו', והיו כקמלית (28).

ואסור לטלטל (28).

(22) אבל אם הגג הגדול והגג הקטן מחוברים זה לזה, כתב השורע הרב (סי' יד) שאין אומרים גוד אסיק, שכיון שהגגות צמודים זה לזה, אין מחיצות הבית נראות לעומד למעלה, ולכך הגג הקטן נחשב כפרוץ במלואו לגג הגדול, אבל הגג הגדול שבמקום שהוא רחב מהקטן נראים כותלי הבית, אומרים גוד אסיק לכתלים אלו, ואם כן אינו פרוץ במלואו.

(23) ועד כמה משטח הגג נחשב כקמלית, דעת רש"י (עירובין צב, א ד"ה אף) והרא"ש (שם פ"ט סי' ב), שכל הגג נחשב לקמלית כיון שאין לו מחיצות, ודעת התוס' (שם פ"ט, ב ד"ה במחיצות) שרק המקום הבולט נחשב לקמלית, וכל הגג אסור משום שהוא פרוץ לקמלית. [ומצינו באחרונים כמה דרכים בביאור דבריהם. א. המהרש"א (שם פ"ט, א ד"ה במחיצות) ביאר, שכיון שתחת הגג אין בקיעת גדיים, נחשב הגג לחצר היחיד אף שהמחיצות אינן ניכרות, ורק מקום הבליטה שמחתיו הגדיים כוקעים נחשב לקמלית. ב. השורע הרב (סי' שמונה ט"ב) ביאר, שרשות היחיד עולה עד לרקיע אף אם אין מחיצות למעלה. ג. התוספת שבת (כאן ס"ק יא) ביאר, שרשות היחיד באופן שהגג בולט רק מצד אחד, ומצא שיש לגג ג' מחיצות של גוד אסיק, ואיסורו הוא רק משום שברוח רביעית הוא פרוץ למקום הבליטה שהוא קמלית. אכן, החזו"א (אורח סי' מ ס"ק ו) הביא מאיר (כאן פירוש, שדעת התוספות כרש"י.

(24) מבואר, שיש על גג זה שם קמלית אפילו כשהוא גבוה יותר מעשרה טפחים, וראה לעיל (סי' שמה ס"ק טו) שהביא בזה מחלוקת הפוסקים, וראה לעיל סי' שנג ס"ק ח.

[משנ"ב ס"ק כח]

רקא קשבוט ארבעה טפחים (25).

(25) ובטעם הדבר כתב המג"א (סי' ה), שכיון שהאיסור הוא משום שהגג פרוץ למקום הבולט שהוא קמלית [כדעת תוס', ראה בהערה 22], צריך שמקום הבליטה יהיה לפחות ארבעה טפחים, אבל אם הגג בולט פחות מזה, נחשבת הבליטה למקום פטור, ודין הגג כרשות היחיד שהרי הוא פרוץ למקום המותר, והחזו"א (אורח סי' קד ס"ק ו) הקשה, איך שייך לחלק את המקום הבולט משאר הגג, ואם הגג נחשב רשות היחיד גם הבליטה היא רשות היחיד כיון חורי רשות היחיד.

עוד טעם להצריך שהבליטה תהיה לפחות ארבעה טפחים, כתב החזו"א (שם), משום שיש לרוץ שכליטה פחות מארבעה טפחים אינה נחשבת כלל לבליטה, שהרי אי אפשר לצמצם שלא יהיה בולט מעט. אכן בהמשך חזר וכתב, שאפשר שבשעור י' טפחים נחשבת בליטה, ומי"מ כתב שבבולט עד חצי טפה ודאי שאינו נחשב בולט כלל ודינו כרשות היחיד, והוכיח בן מדברי התוס' (שבת קא, א ד"ה ויש). מאידך, הביה"ל לעיל (סי' שמה ס"ט) ד"ה גג הבולט) הביא, שמסתמית הפוסקים משמע שאפילו אם הגג בולט רק משהו נאסר כל הגג, משום שמלמעלה על הגג אין המחיצות ניכרות, ומסקנתו, שבצירוף דעת הגר"א שגג הנכחד למעלה מעשרה טפחים אין שם קמלית עליו, יש לסמוך להקל בטלטול אם אין רחב הבליטה ארבעה טפחים.

[משנ"ב ס"ק כט]

אבל להעלות עליה כלים ששבתו בבית אסור (26).

(26) ודעת החזו"א (אורח סי' צו ס"ק לט), שמותר להעלות עליו כלים ששבתו בבית, שכיון שהגג הגדול נדון כרשות היחיד משום שחשוב חורי רשות היחיד, הרי החלק שלו העורף על הקטנה נדון משום יפופים, אף על פי שאין המחיצות התחתונות ניכרות.

[משנ"ב ס"ק ח]

דאם הייז מרעק עשרה גח ממרפסת³.

אביה"ל ד"ה וישן

מירי שהוא רחב ארבעה על ארבעה⁴).

(4) ודעת החזו"א (א"ח סי' קב ס"ג בא), שכל זה דוקא כשהתל ארבעה עשר נמצא יחד, וכל אחד מהם נשאל על ידי המורה, ואם יתקן את שאלתו, יתקן את כל השאלות. ודעת החזו"א (א"ח סי' קב ס"ג בא), שכל זה דוקא כשהתל ארבעה עשר נמצא יחד, וכל אחד מהם נשאל על ידי המורה, ואם יתקן את שאלתו, יתקן את כל השאלות. ודעת החזו"א (א"ח סי' קב ס"ג בא), שכל זה דוקא כשהתל ארבעה עשר נמצא יחד, וכל אחד מהם נשאל על ידי המורה, ואם יתקן את שאלתו, יתקן את כל השאלות.

שהחצר מיועדת גם לעימות בני העליות, והם נחשבים לחצר אחת עם בני החצר, ואין להם דין רגל המותרת במקומה שאינה אוסרת שלא במקומה, שהרי החצר נחשבת מקומה. ואם כן מדוע התייר השורע לבני החצר להוציא מבתם לחצר כשבני המרפסת עירבו לעצמם, ובהכרח שטולם תורת מחיצה עליו כמבואר בגמרא שם, ואם כן גם באופן שלא עירבו שהוא רגל האסורה במקומה, צריך הכולם להחיעיל שלא יאסרו לנבואר בשורע לעיל (סי' שעב סי' ט) וכן לקמן (סי' שעב סי' טג) שטולם תורת מחיצה עליו ותורת פתח עליו להקל, וכן כתב הבית מאיר (ט"א), שיש להקל בדין זה.

ובשנייה רוח המדרגת שיצטרפו למחיצה, התמקד החזיר (שם טו) סה סיק ע"ה אחריו) האם הוא בג' או בד' טפחים, ובשנה הלכות (סו) שנה ט"ז) כתב, שמסקנת החזיר שהוא ד' טפחים, ומד' טפחים ומעלה אינו נחשבת למחיצה.

ונפקא מינה בדינים אלו במציאות ההיחסית כימינו, כתב בספר חכמת
ההלל (עמק החכמה סי' כד אות ד), בבנין מגורים שיש בו שתי קומות,
ובקומה הראשונה גרות שתי משפחות יהודיות ושומרות שבת וזו אחד
(או יתחד מחלל שבת בפרהסיא), ובקומה השניה גרות רק משפחות
שומרות שבת. שלכל הדעות בני הקומה השניה יכולים לערב לעצמם
להתחיר להם להוציא כלים ששבתו בבית לחדר המדרגות שבקומה
שלהם, והגוי שבקומה הראשונה אינו אוסר עליהם, משום שכולם
תורת מחיצה עליו.

ובכאופן שבקומה הראשונה גרות רק משפחות שומיות שבת, ובקומה השנייה גר נוי, או כשמעריכים שכונה ויש בה גוי שגר בקומה השניה, ולדעת השו"ע כיון שהמעבר לבית הגוי הוא דרך הקומה הראשונה, הרי הוא אוסר עליהם וחיביב לשכור ממנו את רשותו, אבל לדעת הבית המאיר והחזקוני שלכולל יש ידי מחיצה בין בעלני רהל האסורה

הלכות שבת בימן שעה שעו

המשך מעמוד רמה

[משנ"ב שם]

דבעינן רק שלא יפגוש הדלי בחדרא⁵ לחלק חברו⁶.

(5) כלומר שהחיסרון ביעריכו מוא' הוא שהדלי נכנס לחדרי לחצר חביר, וכדעת הראש שהוכחה בהערה הקודמת. [מאידך, לעיל (סיק ב)] ביאר שהאיסור למלא הוא משום שכל אחד ממלא מרשות חביר, ואמנם יש לפרש כוונתו בפטרת כדעת הראש שהדלי נכנס לחדרת חביר, וממלא כל אחד ממלא מרשות חביר, אלא שבשעהיצ (סיק א) ציין שמקור הדברים מרש"י, ולפי המבואר הרי לרש"י האיסור הוא משום שאין המחיצה חוצצת בין הצדדים, וכמו שבארנו לעיל, ויש לעיין.

6) ואם הבור עומד חציו בחצר וחציו בכרמלית והבור עצמו גם הוא בכרמלית, מבואר בתוס' (עירובין יב, ב ד"ה הכא) שגם בזה יש חיסרון של ערובי מיא'. והקשה הרמק"א (גליון הש"ס ס"ט), שדוקא בבור שבו ב' חצרות שייך חיסרון של ערובי מיא', כיון שהמים ששבתו בחצר האחת באו לחצר זו בשבת, אבל כשהציו הבור נמצא בכרמלית והמים שבתו שם וכאז מעצמם לחצר בשבת ולא עקרוהו מהכרמלית, למה יאסר, הרי כלים ששבתו בכרמלית וכאז לחצר אין איסור להכניסם לתוך הבית. [אמנם אם נפרש שערובי מיא' פירושו שהולך נכנס לחדש וחברו, אם כן שייך האיסור גם באופן זה, שהרי אסור לזלות מכתמלית, אלא שנשכחו התוס' דין זה עדיין לא הביאו את הנידון של ערובי מיא'. וראה מה שתמהה החזו"א א"ח סי' ק"ע דף י"ד.]

[משנ"ב ס"ק ד]

פרוי' שיהיה גפר הפסק המחיצה⁴).

(4) ביותנו במי שכתב בשעתו סיק דן על פי המבואר ברשי; עירובין פא, א ר"ה שיטקע) שהטעם הוא משום היכר, אלא ששיטת רש"י היא שרבי יהודה שהצריך טפח היכר משום שעריבו מיא, ונחלקו בבחינת הדבר הרעקא והחזורא, הרעקא (לגיון השיס עירובין יב, ב) הבין שהחיסרון הוא במים שנמערבים, ונמצא שדולף מים ששבתו בחצר השניה ומכניסם לביתו והוציאו היכר מהדצה במים שחשב כדולה מרשותו [ולפי הבנתו הקשה על התוס' שם שכתבו שגם בן רחמי לברמלות יש פסול עריבו מיא]. אולם החזורא (אורח סי' קג ס"ק יד) תמה עליו ופירש שהחסרון הוא במחיצה, שכל שאינה נסכרת אינה חולקת והרשויות.

אמנם הראש (שם פ"ח ס"ז) כתב בשם ר"ח, שיערימי מוא' פירשו שהושעים שבשעה ששואב את המים עלול הדלי לעבור לחלק הבור של החצר השניה, ומצא ששואב בשבת להדיא מרשות חבירו. [וכן תת' (שם יב, ב ד"ה הכא) נחלקו מה עם הרמב"א האם הגדר של יערימי מוא' הוא משום שהמחיצות אינן ניכרות, או מחשש שמא יכנס הדלי לחצר חבירו]. והמשגיב פסק כדעת הראש (כפי שיבאר להלן). ואף על פי כן ביאר שמה שצריך טעם בתוך המים הוא משום דכח, והיינו כח שיהיה נראה שאינו חלה מרשות חבירו, וכן מבואר בשו"ע הרב (ס"א) שגם לדעת הראש צריך טעם להיכר.

הלכות שבת סימן שעה שער

ביאורים ומוספים

יכולים ללמוד דברי הרמב"ם כל שלא נתגלה לנו טעמו, עד יבוא מורה צדק, והערך השולחן (ס"ו) תירץ, שכשב שהוקה מועילה לכתום פירצה שבין המרפסת לחצר ולחצר בין הדירות. כך היא מועילה להבדיל את דירי המרפסת מהחצר.

סימן שער

בזר ובאר שבין שתי חצרות

[ש"ע ס"א]

וצריך שיהיה טפח מן המחיצה יורד בתוך הפנים.

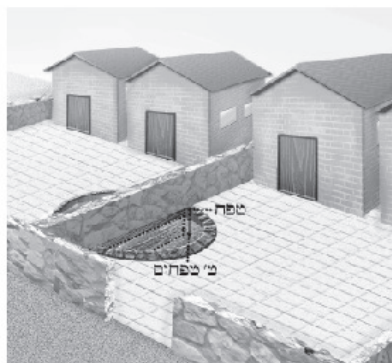
(1) כזה ג

[ש"ע שם]

וצריך שיהיה טפח יוצא ממנה למעלה מן הפנים.

(2) כזה ג

[ש"ע שם]

וכן אם עשו עלפי הבור קנה קנה ארבעה טפחים.

(3) כזה ג

המשך במילואים עמוד 27

[משנ"ב ס"ק יא]

יש דעות בפוסקים.

(5) והחז"א (א"ח ס"י קב ס"ק ז-ח) הסכים לדעות שנחשב שלשנדרם תשמישו בקשה, והרי הם אסורים זה על זה.

[משנ"ב שם]

משלים גזרה שיקא יחסרי המים בשבת וישמשו בו בביתחלה.

(6) כן דא מסקנת הגמרא (עירובין פד, א). ובהוה אמינא סברה הגמרא שאב הבור מלא מים נותנים אותו לבני העליה כיון שלחם תשמישו בנחת. וכתב הריטב"א (שם ד"ה ופרקין). שבהוה אמינא סברה הגמרא שכיון שהבור מלא מים בבין השמשות ונוח לבני עליה להשתמש שם, יהיה מותר לבני העליה להשתמש שם אף בשבת, מדין 'שבת שהותרה הותרה', ואפילו שעומד להחסר בשבת, ומסקנת הגמרא, שבעומד להחסר נחשב כאילו כבר חסרו המים בבניית שבת, ואם כן לא שייך דין 'שבת שהותרה הותרה' [וראה רמ"א לעיל ס"י ששה סי', שבמחיצות העומדות להסתיר אין אומרים 'הואיל והותרה הותרה']. וסברת הרמב"א היא באופן שחסרו המים, אבל מה שאסורים לדלות משם אף קודם שיחסר, הוא משום גזרה שמא יבואו להתיר גם אחר שיחסרו, כמבואר בלשון השו"ע.

[משנ"ב שם]

אבל אם היה הבור קלא בדבר שאין נטל בשבת.

(7) כמסקנת הגמרא (שם). שבור מלא בפירות טבל, כיון שאינם נטלים בשבת מי הם מוקצים מחמת איסור, הרי הם ממעטים את גובה המחיצה, והקשר נטל (שם ד"ה כיון). מדוע דין זה שונה מדין חרץ שבין שתי חצרות שמילאוהו בעפר, שאב עתיד לפנותו אינו ממעט את החרץ מלחשוב מחיצה [ראה לעיל ס"י שעב ס"ט ומשנ"ב שם]. ותירצו, שאף שעפר [וכן פירות טבל] אינם מבטלים את החרץ, מימם הם מועילים להשוות את גובה הבור למרפסת שישב עיש פתח ביניהם, כיון שאינם נטלים בשבת [וכשבת זו נוח להשתמש שם, ריטב"א שם ד"ה בטיבולו]. ודומה לדין כפה ספל שממעט גובה המחיצה (ש"ע לעיל ס"י שעב ס"י). ולפי זה מה שאמרו שעפר עתיד לפנותו אינו ממעט את החרץ, הוא רק לענין שעדיין יוכלו לערב שניים, אבל הוא נדון כמו סולם שדינו כפתח, ואם רצו מערבים אחד, וכן כתב החז"א (א"ח ס"י צו ס"ק ב).

[משנ"ב ס"ק טו]

הוא הדין לשניה פחות מצדדים טפחים.

(8) וכן אם גובה הכותל עשרים טפחים כדיוק, כתב הריטב"א (עירובין פד, א) ד"ה אמר רב נחמן, ועז, א ד"ה כותל שנחשב שהיו נח תשמישו לשניהם, מאחר ועובי הווי אינו עולה בחשבון, ומצא שאין עשרה טפחים ביניהם אל הדין. אמנם, החז"א (א"ח ס"י צו ס"ק ב) נשאר כצ"ע בהבנת דברי הריטב"א.

[ביהל ד"ה היתח]

שלפי מה שמפ"ש המ"א וכו', אין מקור לדין זה.

(9) כוננת, שבגמרא (עירובין ס, א) אמר שמואל שאנשי חצר ואנשי מרפסת שישכחו ולא עירבו, אם יש דקה לפנייה אינה אוסרת. וביארה הגמרא, שמהובר שהמרפסת נמצאת תוך י' טפחים לחצר, והמרפסת מגופפת [מקפת מחיצה כביב, רש"י], אלא שנשארו עד י' אמות בלי הקף, ועל זה אמר שמואל שאם יעשו דקה דהיינו מחיצה נמוכה בגובה ארבעה טפחים במקום הפתח, אינה אוסרת. ולפי זה אין מקור לדין המובא בשו"ע [שמקורו ברמב"ם פ"ה מזהל עירובין ה"טז] שדקה מפרידה בין חצר למרפסת שגבוהה יותר מ' טפחים.

והחז"א (א"ח ס"י קב ס"ק כד) הקשה, שבגמרא משמע להיפך מדין הרמב"ם, וכתב שבהכרח צריך לומר שהיתה לרמב"ם גרסא אחרת בגמרא, ומ"מ להלכה אין לנו אלא המבואר בגמרא ובפוסקים, ואין אנו

הלכות שבת כיון שעה שעו רמה באר הגולה

ח בימים דפוק ד
מהלכות ערובי מהא
דשמואל ערובי כו
ט ברייתא שם פיר
קרב

למפרסת (כור) הרי אלו בכלל החצר והמפרסת, לפי ששניהם אפשר להשתמש בהן על ידי זריקה, לפיכך שניהם אסורים להוציא שם כלים ששבתו בבתים עד שיעברו: ג *היתה מצבה (יב) ארבעה טפחים לפני המפרסת, (יג) אין המפרסת אוסרת על בני החצר, שהרי נחלקה מהם: ד (יד) סזינים היוצאים מהפתלים, כל שהוא למטה מעשרה טפחים הרי זה נחשב מהחצר ובני החצר משתמשים בו, וכל שהוא בתוך עשרה טפחים העליונים הסמוכים לעליונה, אנשי עליונה משתמשים בו, (טו) והנשאר בין עשרה הפחתונים עד תחלת עשרה העליונים מן הזיוזיו היוצאים, שניהם אסורים בו, ואין משתמשים בהם בכלים ששבתו בבתים אלא אם כן ערבו:

שעו בור ובאר שפין שתי הצורות, ובו ד' סעיפים:

א משנה ערובי פיר
ב שם ברייתא ערובי
דירוקה, הרי"ף
והרי"ף וברכיה
כפוק ג ויש
פירוש ג שם

א *בור שפין שתי הצורות (א) ואין ביניהם פתח או הלון שיוכלו לערב, או שיש ביניהם ולא ערבו, (ב) אין ממלאים ממנו בשבת (ג) אלא אם כן עשו מחיצה עשרה למעלה מן המים, (ד) *ברצריך שיהיה (ה) טפח מן המחיצה יורד בתוך המים⁽¹⁾, ואם היתה (ו) המחיצה פלה בתוך המים, צריך שיהיה טפח יוצא ממנה למעלה מן המים⁽²⁾ כדי שתהיה (ז) נקרת רשות זה מרשות זה, (ח) *וכן אם עשו על-פי הבור קורה רחבה ארבעה טפחים⁽³⁾, (ט) זה ממלא מצד הקורה וזה ממלא מצד האחר: הגה ודוקא אם בא

באור הלכה

וכן כסב הרי"ף: * היתה מצבה ארבעה טפחים וכו'. עין בבית יוסף שמתמה על המכשיר, שלפי מה שפירש הפנא דף ט למירא דשמואל אין מקור לדין זה⁽⁴⁾, ובבית מאיר מנשב קצת: * ביר שפין שתי הצורות וכו'. אפלו אין מימיו עמקין עשרה טפחים⁽⁵⁾ [ת"ש]: * וצריך שיהיה טפח וכו'. ומה דבסימן שנה פיר גוונקא לא מצרכין לזה, עין בבית יוסף ופ"ח ומגן אברהם ושארי אחרונים, והרבה מדבריהם כבר קדמו בחדושי הרשב"א והרי"ף, עין שם: * וכן אם עשו על-פי הבור קורה רחבה ארבעה טפחים. עין בבית יוסף שהביא בשם הרשב"א והוא דרין אם היה הסחיצה רחב

משנה ברורה

יש הע"ת בפוסקים⁽⁶⁾: (ה) יש אומרים דכיון שלכעל המפרסת יש שתי רצועות, שנמוכים מעשרה וגם מפלגים ארבעה טפחים, אסורין תשמיש של אנשי החצר נזה יותר שם ונותנין אותו להם, (ו) יש אומרים, דכיון שלכעל נזה גביה עשרה טפחים, מקרי לשניהם תשמישו כקשה ואסורין זה על זה, (ז) בור שבתור נשל בני המפרסת ובני החצר בשפתות ומקשרו חוליא גבוה עשרה טפחים וסמוכה למפרסת בתוך ארבעה טפחים, אסורין זה על זה כשלא ערבו יחד למלאה מים בקלי ששבת בבית או בעליות (ח) וכן להכניס המים לבתיהם, ואין נותנין אותו לבני המפרסת (ט) הואיל וגם להם תשמישו כקשה על ידי שלשול עשרה טפחים לביר: ואפלו אם הבור מלא מים עד גבה החוליא שסמוכה למפרסת, אסור משום גזירה (י) שם יחסרו המים בשבת ויחשמו בו כבתחלה⁽⁷⁾, אבל אם היה הבור מלא בכדי שאין נשל בשבת, הרי הוא כעמוד או חל גבוה עשרה מחצית ותוך עשרה למפרסת, שנותנין אותו לבני מפרסת וכשאונו מפלג מבגדה ארבעה טפחים וכו' (ל) להשתמש על-גבה: ג (יב) ארבעה טפחים, בגבה (יג) שלה: (יג) אין המפרסת אוסרת וכו'. ורצה לומר, אפלו החל יעמוד הסמוכה לה בתוך ארבעה טפחים וגביה עשרה טפחים, שכן שעשו הפסק לפני המפרסת בלי דעתם ששלקו עצמם מן החצר: ד (יד) זיזים היוצאים וכו'. גם זה הסעיף מרי שפין החצר ובני העליונה ערבו כל אחד לעצמו ושניהם (יז) היו שוכני לבני החצר והעליונה בשפתות, וגם מהי שהזיוזיו היו רחבים ארבעה טפחים, דאי לא הרי הו' מקום פטור ופטיל להכא ולהכא [רש"י]: (טו) והנשאר וכו'. מרי פשהיו יותר מעשרים טפחים מן העליונה לקרקע החצר, (יג) והוא דרין פשהה פחת מעשרים טפחים⁽⁸⁾, והיו עומד באמצע ואין ממנו עשרה טפחים לא לזה ולא לזה:

א ואין ביניהם וכו'. ורצה לומר, שבכחל הפסקים בין החצרות, העומד על-גבי הבור, אין פתח וחלון: (ב) אין ממלאין וכו'. שהרי (ג) כל אחד ממלא מרשות חברו: (ג) אלא אם כן עשו מחיצה עשרה. כדי להפסיק בין הרשות, (ד) ויהא כל אחד דולח מרשותו, ומחיצה הפתל יעמוד על-גבי הבור (ה) אין מועיל לזה פתל, דבעינן פתח שיהא עשוי לשם פתח, ובחורף אכן הבור: (ו) וצריך שיהיה וכו'. כדי שיהיה (ז) נקרת רשות זה מן המים. ואף על-פי שאינה מגעת סחיצה עד קרקע הבור, קל הוא שהקלי במים להתיר במחיצה פתח, (ח) דבעינן רק שלא יגמס הדלי בבריאה⁽⁹⁾ לחלק חצרות: (ח) טפח מן המחיצה, וכל שפן אם מחיצה למטה ומחיצה למעלה: (ו) המחיצה פלה. הינו של העשרה טפחים, והוא דרין אפלו אם היתה ארבע יתר ומגיע עד קרקע הבור, (י) צריך גספן הבור הפסק למעלה: (ז) נקרת. הספרשה, ובנה טפח לבד סגי (י) שלא ילך הדלי לרשות חצרות: (ח) וכן אם עשו וכו'. ורצה לומר, שהיחיד לכתחלה למעלה על שפת הבור (ט) כדי להתיר המים, אבל כשלא נעשה כדי להתיר לא: (ט) זה ממלא מצד הקורה וכו'. וטעמא, (ט) לפי שאני רואים כאלו קורה זו נמשכת ויורדת עד המים וחולקת כל רשות לעצמא, וכאן אין לחש לומר שזה דולח מרשות הבור, לפי ששערו חכמים (י) שאין דלי מהלך יותר מארבעה טפחים⁽¹⁰⁾, ואם כן לא יחצב מים מצד הבור שהוא ברשות חברו, ואף שחוצב מסתת הקורה ושם רשות

שער הציון

(ה) ט"ז, וכן כתב אלה רבה בשם רבנו זרעם, וכן כתב הגר"ז להקל: (ו) נהירא שם הרשב"א, עין שם, וכן כתבו הרי"ף וברית מאיר, ומלשון סמ"א שכתב זבתוך עשרה למפרסת אין רצוה, דאפשר להבדילא נקט, וקמו שפיהנו במשנה ברורה סעיף קטן י: (ז) גמרא, ומובא בגמרא ובמגן אברהם ובכ"ז פריש הסעיף: (ח) הינו אפלו בכלים ששבתו בחצר, שבהם מקור לדלות מהבור אף ששקף לשניהם [הקטו] ששבתו באות ב כפשה בריה, אבל אסור להכניס המים לבית: (ט) ואף על-גב דלכני החצר אי אפשר להשתמש כי אם בתחתי רישותות, לזרז הדלי בגבה על החוליא ולשלשלו לבור, ולכני המפרסת בשלשול לבד, מכל מקום מקרי תשמיש שניהן כקשה [והובא זה בגמרא אברהם בקצור דאם לאחד בשלשול ולהשמי בורקת גבה ובשלשול, שניהם אסורין, ומה רצוה להסתמך סעיף קטן יא ובשער הציון יז]: (י) רצה לומר, עד גמור עשרה טפחים מן המפרסת: (יא) מגן אברהם לקמן בסיון ששב סעיף קטן ז, אכן לפי דעת הבית יוסף שם שיהיה היא מחיצה שגבוה עשרה טפחים, על כרחיה מה שכתב הכא ארבעה טפחים הינו רק ברחב, ובבאר ברמב"ם, וכן שם בסיון ששב מה שפיהנו פנה: (יב) אחרונים: (יג) דאפן הפתח בשלחן צרוף שלשניהם למעלה מעשרה היא, תשמישו קשה לשניהם בשנה, והוא דרין בזה ששמישו בנסת לשניהם, גספן אסורים זה על זה: (ד) רש"י: (ב) ובכ"ם: (ג) כעצם המים ודלא ככ"ז והדא: (ד) ורש"י [ברמב"ם: (ה) רא"ש בשם רבנו חננאל: (ו) פ"ש: (ז) מגן אברהם: (ח) רשב"א ושארי פוסקים: (ט) בית יוסף: (י) גמרא:

